

نقش اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU) و رسانه‌ها در ترویج صلح جهانی

معصومه خنجری^۱

محسن مجیدی^۲

فاطمه مختاری

چکیده

صلح بین‌المللی از گذشته تاکنون به‌عنوان یک آرمان، دغدغه دولت و ملت‌هایی بوده که به‌نحوی با خشونت و جنگ درگیر بوده‌اند. با ظهور عصر اطلاعات و ایجاد فناوری‌های نوین ارتباطی و گسترش روابط انسان‌ها، دنیای ارتباطی جدیدی به‌وجود آمده که می‌تواند در به حداقل رساندن خطر تنش‌ها، نقش مؤثری داشته‌باشد. فضایی که با حضور رسانه‌های نوین قابل تصور است، فضایی است که در آن با در نظر گرفتن خصوصیات منحصر به‌فرد این رسانه‌ها یعنی انتقال سریع، ارزان و انبوه اطلاعات، می‌توان تحولی را در تعریف و بازتعریف مفاهیم پذیرفته‌شده‌ای چون فرهنگ، زبان، نژاد، صلح و ... شاهد بود. یکی از مهم‌ترین الزامات تحقق این اهداف، ایجاد ارتباط قوی میان ملل جهان و آگاهی‌بخشی به آنان

۱. کارشناس ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

۲. کارشناس ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

برای ایجاد اتحادی جهانی است که اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU) در این راستا، تلاش فراوانی کرده‌است. در پژوهش حاضر، این سؤال بررسی می‌شود که: «با وجود گسترش تکنولوژی‌های کنونی و افزایش استفاده‌کنندگان آن، اتحادیه بین‌المللی ارتباطات چه تأثیری در صلح جهانی و امنیت بین‌الملل به‌خصوص بعد از جنگ سرد داشته‌است.»

واژه‌های کلیدی: صلح جهانی، سازمان ملل متحد، اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU)، رسانه، حقوق بشر.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

براساس پیشینه این تحقیق، دو پژوهش در حوزه خانواده مورد بررسی قرار گرفته است. در پژوهش اول با عنوان «نقش فرهنگ فناوری اطلاعات در ایجاد صلح و امنیت خانواده»، ضمن شناسایی ابعاد مختلف فرهنگ ارتباطی در سطوح متفاوت و تعریف آن، چگونگی برهم خوردن آرامش خانواده‌ها در اثر پیشرفت‌های نوین و فناوری‌های جدید، تبیین و سپس راه‌کارهای مقابله با این تهدیدات از زوایای مختلف مورد بررسی قرار گرفت.

در پژوهش دوم با عنوان «فرایند تربیت فرزندان در اندیشه دینی و نقش آن در ایجاد و پایداری صلح در خانواده» نیز به عوامل مهم و تأثیرگذار در صلح و تحکیم بنیان خانواده و شادابی آن در جامعه امروزی اشاره شد و در ادامه، دیدگاه اسلام و ارزش‌های دینی در خصوص هر یک از این عوامل و توصیه‌ها در راستای ایجاد صلح در خانواده، بررسی شد. اکنون نیز در این پژوهش، با گذر از محور خانواده که اساسی‌ترین رکن جامعه محسوب می‌شود، اثرات فناوری‌های ارتباطی را در محیط بین‌المللی مورد سنجش و بررسی قرار می‌دهیم، زیرا صلح جهانی، در سایه امنیت جهانی برقرار و مستقر خواهد شد.

از عوامل اصلی ایجاد دگرگونی در روابط دولت‌ها، وحشت از جنگ است که به انگیزه‌ای برای همکاری بین‌المللی به‌منظور رسیدن به صلح جهانی تبدیل شده است. همان‌گونه که یکی از دلایل اصلی تشکیل سازمان‌های بین‌المللی پس از جنگ جهانی دوم نیز، برقراری صلح و امنیت بود. اکنون این سؤال مطرح می‌شود که آیا اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU)، می‌تواند نقش مؤثری در ترویج صلح جهانی ایفا کند؟ واضح است که اقدامات سازمان‌های بین‌المللی برای حل و فصل مناقشات، اهمیت

حیاتی دارد، زیرا بیشتر این سازمان‌ها، به‌عنوان نهادهای فراملی، توانایی و مشروعیت ایفای نقشی اثرگذار و مورد پذیرش همگان را در جامعه جهانی دارا هستند. بنابراین می‌توان صلح را علت اصلی به‌وجود آمدن این سازمان‌ها دانست. (بیگز زاده، ۱۳۹۰: ۱۲)

پس از پایان جنگ جهانی دوم که موجب ویرانی‌هایی در سراسر جهان شد، دولت‌های خسارت‌دیده تصمیم گرفتند با تأسیس سازمان ملل متحد، فرایندی را برای استقرار صلح، نظم و امنیت جهانی و نیز بازسازی ویرانه‌ها و ایجاد موانع برای دولت‌های جنگ‌افروز، به‌وجود آورند و بدین ترتیب، کمیته‌های بین‌المللی براساس استانداردهای جهانی تشکیل شدند.

در میان ارکان مختلف سازمان ملل متحد، شورای امنیت بیش از هر رکن دیگری، با موضوع حفظ صلح و امنیت بین‌المللی درگیر است. هرچند فعالیت ارکان دیگر نیز به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم، با حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ارتباط دارد، ولی طبق ماده ۲۴ منشور، مسئولیت اساسی حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به‌طور رسمی و مستقیم، برعهده شورای امنیت است و این نهاد موظف است تمام تلاش و توان خود را در راستای رسیدن به این هدف به‌کار گیرد؛ لذا فرضیه حاکم در این مقاله بر این اصل استوار است که کلیه سازمان‌های بین‌المللی پس از جنگ جهانی دوم، برای ایجاد صلح جهانی، نقش بسیار مؤثری داشته‌اند. ازجمله این سازمان‌ها، شورای امنیت است که عملکرد آن با توجه به مسئولیت این شورا در پیش‌گیری از درگیری‌ها، پایان‌دادن به جنگ‌ها و حل و فصل بحران‌هایی که تهدیدی برای صلح و امنیت به حساب می‌آیند، ارزیابی می‌شود.

البته سازمان‌های بین‌المللی دیگر مانند سازمان یونسکو، سازمان دیده‌بان حقوق بشر و حتی سازمان‌های چند ملیتی نیز گام‌های مؤثری در راستای برنامه‌های سازمان ملل

متحد برای ایجاد صلح و امنیت برداشته‌اند. در این راستا، سازمان یونسکو در سال ۲۰۰۴ با امضای موافقت‌نامه‌ای مبنی بر همکاری نامحدود با شرکت مایکروسافت (بیل گیتس) و با هدف استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)، بخشی از سیاست‌های سازمان ملل به‌منظور ترویج فرهنگ صلح را از طریق اپلیکیشن‌های ساخت مایکروسافت دنبال کرد. در این رابطه مقرر شد شرکت گیتس و یونسکو با طرح پروژه‌های مختلف و تجربیات در حوزه‌هایی نظیر آموزش و یادگیری، توسعه تنوع‌شناختی و تبادل اطلاعات براساس برنامه‌های سازمان ملل، اقداماتی را انجام داده و در دسترسی عموم قرار دهند.

ادبیات و مبانی نظری پژوهش

نقش رسانه‌های اجتماعی بر روابط بین‌الملل

در دهه اول قرن بیستم، در زمینه تکنولوژی، ارتباطات، اطلاعات و رسانه‌ها، پیشرفت‌های بی‌بدیلی صورت گرفته و به تعبیر مارشال مک لوهان، جهان را به دهکده جهانی تبدیل کرده‌است. امروزه شیوه‌های ارتباطات و اطلاعات درون و برون مرزی، متأثر از تکنولوژی‌های نوین ارتباطی بسیار متنوعی است که یکی از آن‌ها شبکه‌های اجتماعی هستند که بر محور اینترنت در روابط بین‌الملل، ایفای نقش می‌کنند. استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای ارتباطات سازمانی و فراسازمانی، نگاهی است که از دهه آغازین قرن بیستم به‌منظور سازمان‌دهی ارتباطات برون سازمانی، مورد توجه روابط عمومی‌ها قرار گرفته‌است. با توجه به این‌که روابط عمومی‌ها پل ارتباطی سازمان هستند و می‌توانند در ارتباطات درون مرزی و برون مرزی، از تکنولوژی‌های روز بهره ببرند؛ لذا توجه به ابزارهای نوین ارتباطی، اقتدار، تیزبینی و کارآمدی روابط عمومی‌ها را در انجام وظایف متنوع آن‌ها، از گذشته آسان‌تر

می‌کند. در هر عصری، رسانه به موازات تحولات صنعتی و اجتماعی جامعه‌ای که باید مسائل آن را بازتاب دهد، تغییر می‌کند، ابعاد جدیدی می‌گیرد، تعاریف تازه‌ای می‌یابد و با ماهیتی متفاوت بروز می‌کند. در چنین محیط متغیری، سازمان‌هایی که بر روابط عمومی‌های کلاسیک متمرکز هستند، اگر خود را با طبیعت در حال ظهور تکنولوژی‌های ارتباطی از جمله رسانه‌های جدید وفق ندهند، در ارتباطات بین‌المللی با مشکلات جدی مواجه خواهند شد، زیرا اینترنت و خدمات رسانه‌های اجتماعی، به یک گزینه جدی در روابط بین‌الملل مطلوب، تبدیل شده‌اند. کشورهای اسلامی نیز به دلیل این که به کمک رسانه‌های اجتماعی، فرصت‌های بسیار خوبی برای انجام وظایف خود از جمله اطلاع‌رسانی، مدیریت بحران، تبلیغات و اعتمادسازی به دست می‌آورند، می‌توانند از این ابزار تازه استفاده کنند. (عزت‌زاده، هاشمی: ۱۳۹۳)

اتحادیه بین‌المللی مخابرات (ITU) یک سازمان بین‌المللی وابسته به سازمان ملل متحد است. این اتحادیه دومین اتحادیه قدیمی پس از کمیسیون راین است و وظیفه قانون‌گذاری و مدیریت فضای فرکانسی، تدوین استانداردهای تبادل داده و اطلاعات و همچنین کمک به رشد و توسعه ارتباطات را در سراسر جهان برعهده دارد. مقر این سازمان در ژنو سوئیس است. براساس بیانیه اجلاس سران جامعه اطلاعاتی (WSIS)، اتحادیه بین‌المللی مخابرات، به‌عنوان مسئول توسعه زیرساخت‌های ICT، تسهیل‌کننده عملکردهای تعاملی، اتصال مقابل و اتصال جهانی شبکه‌ها و سرویس‌ها و فراهم‌آورنده یک محیط توانمند برای توسعه و اعتمادسازی در استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات از طریق ارتقاء امنیت رایانه‌ای است و مسئولیت دارد تا امکان استفاده از ICT را برای همه افراد و در هر زمان و مکانی فراهم آورد. در این تحقیق از روش توصیفی و کتابخانه‌ای استفاده شده و تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق بهره‌گیری از

نتایج مطالعات اکتشافی و جمع‌آوری اطلاعات از منابع اسنادی و غیراسنادی، انجام شده است.

در ۲۴ می ۱۸۴۴، ساموئل مورس توانست اولین سیگنال تلگراف را بین شهرهای واشنگتن و بالتیمور ایالات متحده مخابره کند و بدین ترتیب، عصر ارتباطات راه‌دور آغاز و تلگراف جهانی شد. در سال ۱۸۶۵ نیز بیست کشور اروپایی، نهادی را با عنوان «اتحادیه بین‌المللی تلگراف»، پایه‌ریزی کردند که اولین مقررات بین‌المللی ارتباطات راه‌دور در آن به تصویب رسید. با اختراع تلفن در سال ۱۸۷۶، ارتباطات راه‌دور وارد مرحله جدیدی شد و وضع مقررات بین‌المللی برای ارتباطات تلفنی را نیز همان اتحادیه تلگراف، برعهده گرفت. در سال ۱۸۹۵، اولین سیگنال‌های مورس که به‌جای سیم به‌وسیله امواج رادیویی ارسال می‌شدند، مورد استفاده قرار گرفتند و بدین ترتیب، دوره ارتباطات راه‌دور رادیویی آغاز به‌کار کرد.

این فناوری، به‌ویژه در کشتیرانی کاربرد وسیعی داشت. اولین قانون‌گذاری در مورد مقررات رادیویی، در سال ۱۹۰۶ در کنفرانس بین‌المللی رادیو-تلگراف در برلین انجام شد و فرکانس‌های مخصوصی را به ارتباطات سیار دریایی اختصاص دادند. با گسترش بسیار وسیع کاربران ارتباطات رادیویی و ورود این فناوری به حوزه‌های مختلف جامعه، در یکی دیگر از کنفرانس‌های بین‌المللی رادیو-تلگراف که در سال ۱۹۲۷ در واشنگتن برگزار شد، مقرر گردید جدول مشخص تخصیص فرکانس تهیه و تنظیم شود. همچنین تصمیم گرفته‌شد اتحادیه بین‌المللی تلگراف، کار نظارت و به‌روز رسانی این جدول را برعهده بگیرد. در سال ۱۹۳۲، در کنفرانسی جهانی در مادرید اسپانیا، معاهدات بین‌المللی تلگراف و رادیو-تلگراف ادغام شدند و کشورهای جهان معاهده جدیدی را امضا کردند. سازمان متولی این معاهده نیز از

«اتحادیه بین‌المللی رادیو- تلگراف» به «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور» یا همان «آی‌تی‌یو»، تغییر نام داد.

پس از تأسیس سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵، «آی‌تی‌یو» به نهادی وابسته به این سازمان تبدیل شد. در سال ۱۹۴۷، آی‌تی‌یو کنفرانس سالیانه و مستقل خود را برگزار کرد که در نتیجه آن، دولت‌ها موظف شدند در حوزه ارتباطات رادیویی، با «آی‌تی‌یو» همکاری کرده و خود را به رعایت قوانین آن ملزم بدانند. همچنین دولت‌ها موظف شدند به منظور تکمیل جداول تخصیص فرکانس، اطلاعات فرکانس‌های مختلف رادیویی خود را در اختیار «آی‌تی‌یو» قرار دهند. در همین کنفرانس توافق شد که وظیفه پی‌گیری این امر، برعهده یکی از نهادهای شبه‌قضایی اتحادیه «آی‌تی‌یو» به نام «هیئت بین‌المللی ثبت فرکانس» یا «آی‌اف‌آربی» باشد. این هیئت، از پنج عضو مستقل تشکیل شده بود که در کنفرانس‌های سالیانه مستقل «آی‌تی‌یو» انتخاب می‌شدند.

در نتیجه این کنفرانس، یک سلسله قوانین مشخص برای تخصیص فرکانس، تصویب و به‌صورت الزام‌آور به همه کشورها ابلاغ شد. البته این قوانین براساس ایستگاه‌های زمینی ارسال و دریافت امواج رادیویی، تنظیم شده بودند. همچنین در این کنفرانس مقرر شد قوانین رادیویی هر ۲۰ سال یک‌بار مورد بررسی مجدد قرار بگیرند. مقرر این اتحادیه تا سال ۱۹۴۸ در برن سوئیس بود و بعد از آن نیز به ژنو منتقل شد.

با پرتاب ماهواره اسپوتنیک-۱ در چهارم اکتبر ۱۹۵۷، عصر ارتباطات رادیویی فضایی آغاز به کار کرد. در سال ۱۹۵۹ نیز کمیته بین‌المللی مشورتی رادیویی یا «سی‌سی‌آی‌آر» که به‌عنوان یکی از چهار رکن اتحادیه «آی‌تی‌یو» متولی مطالعات

رادیویی و استانداردسازی بود، کار تحقیق، بررسی و جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات پیرامون مخابرات فضایی را برعهده گرفت و در همین سال، کنفرانس جهانی رادیویی اتحادیه «آی‌تی‌یو»، بازنگری در جداول تخصیص فرکانس و اختصاص فرکانس‌های خاص به ارتباطات رادیویی فضایی را در دستور کار خود قرار داد.

کنفرانس ارتباطات رادیویی فضایی که در سال ۱۹۶۳ و هم‌زمان با پرتاب اولین ماهواره مخابراتی به مدار زمین ثابت، توسط «آی‌تی‌یو» برگزار شد، اولین گردهمایی بین‌المللی با رویکرد و دستور جلسه کاملاً فضایی بود. در این کنفرانس، «آی‌تی‌یو» تمام قوانین و مقررات رادیویی را به صورت کاملاً اساسی تغییر داد و باندهای فرکانسی خاصی برای انواع کاربری‌های فضایی (هواشناسی، خدمات مخابراتی، دورسنجی و...) مشخص شدند. در نتیجه همین کنفرانس بود که ایده پخش مستقیم تلویزیونی از طریق ماهواره مورد توجه قرار گرفت و به عنوان یکی از محورهای مورد بحث برای آینده «آی‌تی‌یو» مطرح شد و اولین قوانین برای استفاده از مدار زمین ثابت به تصویب رسید. در این کنفرانس، حق مساوی و منطقی همه ملت‌ها برای استفاده از باندهای فرکانسی تخصیص یافته نیز تصویب شد. در سال ۱۹۷۱ با رشد و توسعه فراوان علوم در عرصه فضا، کنفرانس اجرایی ارتباطات رادیویی - فضایی توسط «آی‌تی‌یو» برگزار شد و قوانین تخصیص فرکانس مورد بازبینی کلی قرار گرفت. «آی‌تی‌یو» همچنین در سال ۱۹۸۹، در مجمع عمومی خود، تشکیل یک کمیسیون عالی رتبه ویژه را به منظور اجرای یک بازنگری عمیق در ساختار و عملکرد اتحادیه تصویب کرد.

امروزه نیز «آی‌تی‌یو» طی کنفرانس‌های سالانه خود، قوانین رادیویی را همواره مورد بازبینی قرار می‌دهد. این نهاد به عنوان یکی از نهادهای سازمان ملل متحد، همکاری نزدیکی با سایر نهادهای این سازمان مانند ایکائو، یونسکو، سازمان هواشناسی جهانی،

سازمان بین‌المللی کشتیرانی و ... دارد. امروزه نقش و وظیفه «آی‌تی‌یو» از حد یک کنترل‌کننده فضای فرکانسی در سطح جهان، بالاتر رفته و این اتحادیه عملاً مسئول جهانی کنترل و توسعه هرگونه ارتباط رادیویی (شبکه اینترنت، شبکه‌های تلویزیونی و...) است. در سه دهه اخیر، «آی‌تی‌یو» به گسترش و کمک زیرساخت‌های ارتباطی کشورهای کمتر توسعه‌یافته و در حال توسعه، توجه ویژه‌ای داشته است.

در ج.ا.ایران، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، به‌عنوان نماینده کشور در «آی‌تی‌یو» حضور دارد.

پیشینه تحقیق

دورهام پیترز، از صاحب‌نظران معاصر در عرصه ارتباطات و رسانه، در مقاله خود بیان می‌کند که رسانه‌ها چگونه می‌توانند بر افکار، اندیشه‌ها و صلح، مؤثر باشند. او در این مقاله اظهار می‌دارد که مدرنیته در دنیای امروز، آن‌چنان بر ارتباطات فردی و جمعی مؤثر واقع شده که می‌توان گفت این تحول، ماهیت ارتباط را دگرگون کرده است. (دورهام پیترز، ۱۳۸۹: ۵۱)

نتایج تحقیقات (شفیعی، ۱۳۹۲: ۲۱) نیز نشان می‌دهد که صلح بین‌المللی به‌عنوان یک آرمان، از گذشته تا کنون، دغدغه دولت و ملت‌هایی بوده که به‌نحوی با خشونت و جنگ، دست به‌گریبان بوده‌اند. با ظهور عصر اطلاعات و ایجاد فناوری‌های نوین ارتباطی و گسترش روابط انسان‌ها منهای نقش دولت‌ها، دنیای ارتباطی جدیدی به‌وجود آمده که می‌تواند در به‌حداقل رساندن خطر تنازع میان دولت‌ها، نقش مؤثری داشته‌باشد. فضایی که با حضور رسانه‌های نوین قابل تصور است، فضایی است که در آن، با در نظر گرفتن خصوصیات منحصر به‌فرد این رسانه‌ها یعنی انتقال

سریع، ارزان و انبوه اطلاعات، می‌توان شاهد تحولی در تعریف و بازتعریف مفاهیم پذیرفته‌شده‌ای مانند فرهنگ، زبان، نژاد، صلح و ... بود. سؤال اصلی این مقاله این است که تکنولوژی‌های ارتباطی نوین نظیر اینترنت، فیس‌بوک، ماهواره و ... چگونه می‌توانند به صلح جهانی کمک کنند؟ فرضیه این پژوهش نیز این است که تکنولوژی‌های جدید ارتباطی، از طریق ایجاد فهم مشترک در خصوص مفاهیم جهانی و تأثیرگذاری بر نهادهای بین‌المللی، به ایجاد فهم مشترک افراد نسبت به مفاهیمی چون فرهنگ، شهروندی، حقوق بشر و ... که زمینه‌ساز صلح جهانی است، کمک می‌کند؛ امری که نیل به آن از طریق تکیه بر قدرت دولت‌ها به‌سختی میسر بود.

اخوان کاظمی در پژوهشی باعنوان «نظم نوین رسانه‌ای، ضرورتی در راستای گسترش صلح و امنیت جهانی»، پس از بیان مقدمه، به ابعاد مختلف تحول رسانه‌ای در دهه‌های اخیر و تحولات بنیادین از لحاظ کمی و کیفی می‌پردازد و ضمن بررسی اصطلاحاتی مانند عصر اطلاعات، انفجار اطلاعات، انقلاب اطلاعات، جامعه اطلاعاتی و اسطوره جامع اطلاعاتی، اشاره می‌کند که بیان این موضوعات، نشانه گرایش جهانی به پیشرفت‌ها و دگرگونی‌های ارتباطی و تضادها و تقابلهای است. وی در ادامه به نقش قدرت رسانه‌ها و سوء استفاده از آن‌ها در سطوح ملی و بین‌المللی در زمینه صلح نیز اشاره می‌کند.

تعریف مفهومی متغیرها

اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دوربرد

اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور یا «آی‌تی‌یو» international telecommunication

union، یک سازمان تخصصی بین‌المللی وابسته به سازمان ملل متحد و دومین اتحادیه

قدیمی پس از کمیسیون «راین» است که مقر آن در ژنو سوئیس قرار دارد. وظیفه این اتحادیه، قانون‌گذاری و مدیریت فضای فرکانسی، تدوین استانداردهای تبادل داده و اطلاعات و نیز کمک به رشد و توسعه ارتباطات در سراسر جهان است. در سال ۱۸۶۵ و پس از اختراع تلگراف، بیست کشور اروپایی، نهادی را به‌عنوان اتحادیه بین‌المللی تلگراف، تأسیس کردند که نخستین مقررات بین‌المللی ارتباطات راه‌دور (مخابرات) در آن به تصویب رسید. این اتحادیه پس از کنفرانس جهانی در مادرید اسپانیا، به «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور مخابرات» یا همان ITU تغییر نام داد. پس از تأسیس سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵، اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور، به نهادی وابسته به این سازمان تبدیل شد. (روزنامه ایران، ۱۳۹۴)

اتحادیه از سه بخش اصلی زیر تشکیل شده که هر یک دارای اهمیت ویژه‌ای در نظام‌دهی به حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات هستند.

- بخش استانداردسازی مخابرات (ITU-T)

- بخش مخابرات رادیویی (ITU-R)

- بخش توسعه مخابرات (ITU-D) *پژوهش‌های روزانه و مطالعات فرسنگی*

هرچند وظیفه قانون‌گذاری و مدیریت فضای فرکانسی و تدوین استانداردهای تبادل داده و اطلاعات اتحادیه از نظر حقوق بین‌الملل، همواره محل چالش بوده، ولی تاکنون اعضای اتحادیه نسبت به آن توافق داشته‌اند. البته دست‌یابی بشر به فضا باعث شد تغییرات عمده‌ای در مسیر و رویکردهای این سازمان پدید آید. طی چند دهه اخیر نیز با رشد و توسعه فناوری ارتباطات و شبکه‌های رایانه‌ای و انفجار اطلاعات، رویکردهای جدیدی در دستور کار این سازمان قرار گرفته و نقش آن از یک مدیر و ضابط فضای فرکانسی، به تنظیم‌کننده و ناظر بر شبکه ارتباطات جهانی، ارتقاء

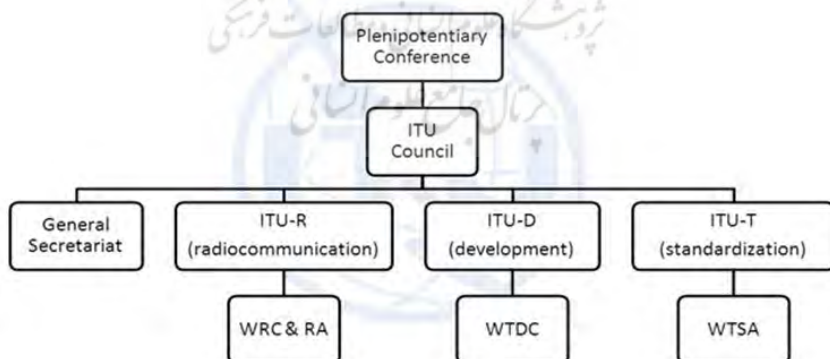

نقش اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU) و سازمان در ترویج صلح جهانی

یافته‌است. البته عده‌ای از کارشناسان معتقدند که اتحادیه مذکور تاکنون نتوانسته در حوزه اینترنت موفق عمل کند و حاکمیت اینترنت در اختیار امریکا قرار دارد و باوجود تلاش بسیار کشورهای درحال توسعه، هنوز تغییر خاصی در این خصوص مشاهده نشده‌است. (روزنامه ایران، ۱۳۹۴)

اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور، وظیفه تقسیم عادلانه و تضمین استفاده بهینه ازطیف امواج الکترومغناطیس و مدار ماهواره‌ای ثابت هم‌زمان زمین را که دو منبع بسیار مهم و محدود هستند، برعهده دارد. این مهم باعث شده تا نقش اتحادیه، از یک سازمان تشریفاتی، به یک سازمان مهم تبدیل شود که تصمیماتش لازم‌الاجراست. اگرچه همواره سهم کشورهای توسعه‌یافته در استفاده از فرکانس و مدارهای ماهواره‌ای بیشتر است، اما باید اذعان کرد که ساختار تقریباً مناسب اتحادیه، باعث شده تا همه کشورهای دنیا، سهم خود از این منابع خدادادی را حفظ کنند.

Structure of ITU

«چالش‌های استانداردسازی ITU-T برای کشورهای درحال توسعه که برای آفریقا به‌کار می‌روند» (Livingstone, زامبیا،

۲۳-۲۴ فوریه ۲۰۱۵)

کنفرانس سران مختار

بالاترین مرجع قانون‌گذاری در اتحادیه مذکور، کنفرانس سران مختار است که هر چهار سال یکبار با حضور ۱۹۳ عضو برگزار و تصمیمات آن با اجماع همه کشورها تصویب می‌شود و از نظر حقوقی لازم‌الاجراست. طی سال‌های گذشته، تلاش اتحادیه، دوری از مباحث سیاسی بوده که البته تا حدود زیادی هم موفق بوده‌است. اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور، بارها اعلام کرده که قصد دخالت در امور سیاسی را ندارد و با تأکید بر اجماع در تصمیمات، توانسته در این هدف موفق باشد. البته تصمیم‌گیری به وسیله اجماع، برای ۱۵۰ سال پیش که تکنولوژی با روندی قابل پیش‌بینی حرکت می‌کرد، مناسب بوده، اما بسیاری معتقد بودند که این نحوه در دهه دوم قرن بیستم، ناکارآمد است. البته در طول دهه‌های منتهی به اواسط ۱۹۸۰ و با وجود بحران‌های مختلف، سازمان با این محدودیت‌ها مقابله کرد و در کنفرانس‌های طولانی و با افزایش نمایندگان، این اشکال برطرف شد، البته در سال ۱۹۹۲، در ساختار اتحادیه تغییراتی با اهداف زیر حاصل شد:

- ساده کردن و سرعت بخشیدن به روش و کار.
 - اعطای نقش برجسته‌تر به بخش خصوصی.
 - عقلانی و متمرکز کردن نقش ITU در کمک به کشورهای کم‌صنعتی شده.
- اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور، طبق اساسنامه خود، مسئول توسعه ارتباطات در جهان است و در این راستا با تشویق کشورها به خصوصی‌سازی و آزادسازی، توانسته تحولات این حوزه را شتاب دهد.

مجامع و فعالیتهای جانبی

کنفرانس جهانی ارتباطات رادیویی (WRC)

بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در بخش ارتباطات رادیویی، کنفرانس جهانی ارتباطات رادیویی (WRC) است که هر سه یا چهار سال یکبار تشکیل می‌شود. در این کنفرانس، ضمن صدور مصوبات لازم در رابطه با فعالیتهای تعریف‌شده قبلی، چارچوب کاری دوره مطالعاتی جدید و وظایف گروه‌های مطالعاتی و دفتر ارتباطات رادیویی تعیین می‌شود. این کنفرانس، راهنمایی‌های لازم را به هیئت مقررات رادیویی و دفتر ارتباطات رادیویی ارائه کرده و سؤالات مطالعاتی را برای مجمع ارتباطات رادیویی و گروه‌های مطالعاتی تعیین می‌کند. مصوبات بعد از تأیید سران مختار، لازم‌الاجراست.

کنفرانس جهانی توسعه مخابرات (WTDC)

این کنفرانس بالاترین سطح تصمیم‌گیری در بخش توسعه مخابرات بوده و وظیفه آن تصویب فعالیتهای دوره مطالعاتی گذشته و تدوین برنامه کاری و طرح عملیاتی دوره مطالعاتی بعد است. تشکیل کمیسیون «مایتلاند» در سال ۱۹۸۴ و انتشار گزارش «حلقه گمشده»، یکی از مهم‌ترین طرح‌های توسعه‌ای این بخش از اتحادیه است. انتشار این گزارش، موجب تصویب برنامه کمک کشورهای در حال توسعه به کشورهای کمتر توسعه‌یافته در سال‌های بعد شد. این کنفرانس هر چهار سال یکبار تشکیل می‌شود و مصوبات آن بعد از تأیید سران مختار، لازم‌الاجراست.

مجمع جهانی استانداردسازی مخابرات (WTSA)

مجمع جهانی استانداردسازی مخابرات (WTSA) که براساس وظایف محوله از طرف کنفرانس سران مختار تشکیل می‌شود، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در بخش

استانداردسازی مخابرات در اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور (ITU) است. این مجمع مهم جهانی هر چهار سال یک‌بار تشکیل می‌شود و ضمن صدور مصوبات در رابطه با فعالیت‌های انجام‌شده قبلی، با صدور قطع‌نامه‌ها و تهیه طرح عملیاتی، چارچوب کاری هر دوره مطالعاتی را برای گروه‌های مطالعاتی (ITU-T) تعیین می‌کند. مصوبات این مجمع، بعد از تأیید سران مختار، لازم‌الاجراست.

اجلاس سران جامعه اطلاعاتی (WSIS)

اجلاس جهانی سران با پشتیبانی سازمان ملل متحد در خصوص فناوری اطلاعات و ارتباطات و جامعه اطلاعاتی در سال‌های ۲۰۰۳ در ژنو و ۲۰۰۵ در تونس برگزار شد و اعلامیه اصول با ۱۱ بند اساسی، به تصویب دولت‌ها رسید. براساس این مصوبه، دولت‌ها متعهد شدند تا سال ۲۰۱۵، امکانات پایه مخابراتی را برای همه مردم کشورشان اعم از شهری و روستایی فراهم کنند. از آن پس نیز در ماه می هر سال، نشستی با میزبانی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور و همکاری برخی سازمان‌های بین‌المللی به منظور پی‌گیری مصوبات آن دو اجلاس، برگزار می‌شود.

کنفرانس جهانی مخابرات بین‌المللی (WCIT)

در این کنفرانس، در قالب یک پیمان‌نامه جهانی الزام‌آور برای تسهیل همکاری بین‌اپراتورها و ارتباطات متقابل بین‌المللی در زمینه فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و تضمین کارایی و نیز امکان بهره‌مندی عمومی از آن‌ها، به مقوله مقررات بین‌المللی ارتباطات راه‌دور پرداخته می‌شود.

نشست جهانی سیاست مخابرات جهانی (WTPF)

این نشست یا گردهمایی جهانی، رویدادی بلندپایه است که در آن دیدگاه اعضا در زمینه مسائل اصلی و روزآمد سیاست‌گذاری در خصوص فناوری‌های اطلاعاتی و

ارتباطی بیان می‌شود. در این رابطه، به منظور تبادل تجربیات تولیدکنندگان نرم‌افزارها و تجهیزات مخابراتی، هر ۴ سال یک‌بار، نمایشگاه جهانی یا تله‌کام برگزار می‌شود. علاوه بر این، نمایشگاه‌های منطقه‌ای اتحادیه نیز هر سال در یک کشور برگزار می‌شود.

صلح جهانی

جامعه جهانی در شرایطی دهه اول قرن بیست و یک را پشت سر می‌گذارد که هنوز با چالش‌های جدی در زمینه دستیابی به صلح، عدالت اقتصادی و امنیت انسانی روبه‌رو است. صلح در معنای جدید خود، به معنای هماهنگی در فعالیت‌های انسان است. حالی که در آن همزیستی مسالمت‌آمیز و شرافتمندانه وجود دارد و از ارزشمندترین و اصولی‌ترین نیازهای بشری است. امروزه همزیستی مسالمت‌آمیز، یک حق و تکلیف است و ترویج فرهنگ جهانی عدم خشونت، صلح و برابری نیز در اولویت قرار دارد.

صلح در نظام حقوق بین‌الملل، اساساً صلح بین‌المللی است که به دلیل انعطاف در مفاهیم و اجزای صلح و ارتباط متقابل جوامع ملی با منافع جامعه بین‌المللی، ممکن است صلح محلی و ملی را نیز دربر بگیرد. عملکرد و تجربه کاری سازمان ملل متحد در اواخر قرن بیستم، به خوبی نشان داده که با محدود شدن تدریجی صلاحیت‌های صرفاً ملی به نفع صلاحیت‌های بین‌المللی، برخی موارد خشونت در اجتماعات ملی و حتی علیه پاره‌ای از اقلشار جمعیت یک کشور، ممکن است تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی باشد. حال این موضوع مطرح می‌شود که صلح بین‌المللی نه صرفاً ناظر به صلح در روابط بین دولت‌ها، بلکه متضمن وضعیت بهینه در روابط دولت‌ها و ملت‌ها و نیز در روابط بین انسان‌ها است. امروزه اولویت جامعه بین‌المللی و

حقوق حاکم بر آن، موضوع صلح فراگیر بین‌المللی است که همه بازیگران بین‌المللی و ملت‌ها و تمدن‌های جامعه بشری را تحت پوشش قرار دهد. در این حالت، باید بشریت و جامعه بشری را شاخص تعیین‌کننده دامنه صلح دانست. (ساعده، ۱۳۸۹)

روش پژوهش

در این تحقیق از روش توصیفی - کتابخانه‌ای استفاده شده است. بدین صورت که بعد از تهیه طرح تحقیق، کار مطالعه آغاز شده و اطلاعات موردنیاز تکمیل و موضوعات دسته‌بندی شده‌اند. سپس اطلاعات جمع‌آوری شده، به نگارش درآمده و طبقه‌بندی شده و یادداشت‌ها همراه با سند و مأخذ، کنار هم قرار گرفته و در پایان نیز نتیجه‌گیری شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

بعد از تعیین موضوع تحقیق و مطالعات اکتشافی با نگاهی فراگیر به اطلاعات جمع‌آوری شده از منابع اسنادی و غیراسنادی، به بررسی ایده‌های نظری مرتبط با پدیده موردبررسی پرداخته می‌شود و طرح نظری مسئله در نهایت به تلاش‌های تحقیقاتی، شکل و جهت علمی می‌دهد و محقق از طریق مشاهده و آزمون پدیده، به سمت اکتشاف احتمالی هدایت می‌شود.

یافته‌های تحقیق

قدرت رسانه

امروزه نقش رسانه‌ها، نقشی فراتر از اطلاع‌رسانی صرف است و هم‌اکنون رسانه‌ها ابعاد امنیتی جدیدی در سطح ملی و بین‌المللی ایجاد کرده‌اند و بسیاری از مفروضات و اصول پیشین را در ساختار روابط و حقوق بین‌الملل به چالش کشیده‌اند. رسانه‌های امروزی در سطوح مختلف فردی، ملی، بین‌المللی و جهانی،

به‌عنوان مکمل نیروی نظامی و تهدیدکننده امنیت به‌شمار می‌روند. رسانه‌ها علاوه بر تأثیرگذاری بر افکار عمومی و شکل‌دهی به آن‌ها، بر حکومت‌ها نیز تأثیرگذارند، به‌گونه‌ای که امروزه از آن‌ها به‌عنوان رکن چهارم دموکراسی یاد می‌شود. در کنار توده‌ها و احزاب سیاسی و نظام‌های انتخاباتی، رسانه‌ها نیز یکی از ارکان نظام‌های توسعه‌یافته سیاسی محسوب می‌شوند. یکی از کارکردهای رسانه‌ها در عرصه سیاسی، واداشتن حکومت و مسئولان به پاسخ‌گویی است. در این فرایند، رسانه‌ها همچون وجدان جمعی ناظر بر اعمال نظام سیاسی، از طریق فرایند اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی، مانع هرگونه پنهان‌کاری شده و حکومت را در معرض قضاوت افکار عمومی قرار می‌دهند و در کنار دیگر نهادهای سازنده تفکر جامعه، نقش عمده‌ای ایفا و افکار، عقاید و نگرش‌های جدیدی را میان افراد جامعه منتشر می‌کنند و با تأکید بر برخی نگرش‌ها، جنبه‌های مثبت یا منفی آن‌را آشکار می‌سازند. رسانه‌ها از طریق ارائه درست یا نادرست مطالب، باعث جهت‌گیری افراد می‌شوند و به‌نوعی قادرند یک طرز تفکر عمومی را در جامعه ایجاد کنند. به‌دلیل ارائه پیام از طریق رسانه‌ها، افراد عقیده فردی خود را در مقابل عقیده اجتماعی (رسانه) می‌بینند و در بسیاری موارد، هم‌سو با پیام رسانه، تغییر عقیده می‌دهند. به عبارت دیگر، رسانه‌ها در عصر حاضر، اقتدار اغواکننده و متقاعدکننده را جایگزین اقتدار از طریق زور کرده‌اند. یکی از مهم‌ترین آثار رسانه‌ها، سیاسی کردن توده‌هاست. زیرا از آنجا که رسانه‌ها وسیله پخش و انتشار اخبار و ارزش‌های فرهنگی هستند، خودبه‌خود مسائل سیاسی را که در گذشته اغلب در قالب نشست‌ها و گفتارهای گروهی محدود، حل‌وفصل می‌شد، در سطح وسیع و به‌صورت یک واقعه ملی مطرح می‌کنند. به عبارت دیگر، رسانه‌های گروهی، سیاست را میان توده‌ها می‌برند و از آن‌ها انسان

سیاسی می‌سازند. از دیگر آثار رسانه‌ها در جامعه، ترویج و تقویت روحیه ملی است. بدین نحو که از سویی با فراهم آوردن زمینه برای شناخت بهتر هویت ملی و ایجاد تفاهم میان مردم، باعث تحکیم هویت ملی می‌شوند و از سویی دیگر، با آشنا کردن افراد یک جامعه با موقعیت زندگی و فرهنگ کشورهای دیگر، نوعی همبستگی جهانی و روحیه انترناسیونالیستی ایجاد می‌کنند. (حصون، ۱۳۸۱)

بنابراین با وجود ویژگی‌های متمایز چالش‌های خاص زندگی در نقاط مختلف دنیا، مردم همه مناطق به رسانه‌های مستقل و کثرت‌گرا نیاز دارند. یونسکو از ابتدای حیات خود در پی آن بوده تا از طریق کلام و تصویر، جریان آزاد افکار و عقاید را با هدف دستیابی به همبستگی بین‌المللی، مردم سالاری و صلح و توسعه ترویج کند. رسانه‌ها می‌توانند اطلاعات و اندیشه‌ها را در اختیار افراد و جوامع قرار دهند و یک تریبون آزاد برای آن‌ها فراهم آورند تا این اطلاعات را به چالش کشیده و مورد ارزیابی قرار دهند. منبعی که می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا کارایی سیاست‌مداران خود را بسنجند و حقوق دمکراتیک خویش را به‌عنوان رأی دهنده اعمال کنند.

یونسکو به مردم سراسر دنیا کمک کرده تا به رسانه‌هایی که پاسخ‌گوی نیازهای خاص آن‌ها باشد، دست یابند، در مورد مشکلات خود و راه‌حل‌های احتمالی آن‌ها اطلاعات بیشتری کسب کنند، در تجارب و آراء یکدیگر شریک شوند و فرهنگ خود را گرامی بدارند. یونسکو همچنین از طریق بخش ارتباطات و اطلاعات سازمان به موازات برنامه بین‌المللی توسعه ارتباطات (IPDC) خود، از طیف وسیعی از طرح‌های رسانه‌ای در سراسر دنیا حمایت می‌کند. (پیام یونسکو، ۱۳۹۱: ۳۹)

نقش یونسکو در ارتباطات برای ایجاد صلح جهانی

یکی از زمینه‌های مهم فعالیت‌های یونسکو، حمایت از آزادی مطبوعات و رسانه‌های کثرت‌گرا، مستقل و پیش‌تاز است و از جریان آزاد اطلاعات و تقویت ظرفیت‌های ارتباطی کشورهای در حال توسعه حمایت می‌کند. دکترین جریان آزاد اطلاعات از دهه ۱۹۴۰ استقرار یافته و سبب تقویت و گسترده‌شدن رسانه‌های غربی و محتوای خبری آن‌ها شده است.

یونسکو به کشورهای عضو در سازگار کردن قوانین رسانه‌ای خود با ضوابط دموکراتیک و اعمال استقلال تحریری رسانه‌های خصوصی و عمومی کمک کرده و در صورت نقض آزادی مطبوعات، مدیرکل یونسکو از طریق مجاری دیپلماتیک یا سخنرانی علنی، مداخله می‌کند. این سیاست هواداری و حمایت از برقراری «نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات» در دهه ۱۹۷۰، به دلیل توجه کشورهای در حال توسعه به نقش مهم رسانه‌های همگانی در تأمین و تحکیم وحدت ملی در دوران پس از استعمارزدایی و در عین حال مبارزه با رسانه‌های کشورهای توسعه‌یافته، علاوه بر یونسکو، از سوی «جنبش غیرمتعهدها» نیز دنبال شد. علاوه بر آن، سران بسیاری از کشورهای عضو این جنبش با تأکید بر لازم و ملزوم بودن «نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات» و «نظم نوین اقتصاد بین‌المللی»، در کنار یونسکو به این موضوع کمک می‌کنند.

از موفقیت‌های مهم کشورهای در حال توسعه در زمینه «نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات» در دهه هفتاد میلادی، میتوان به تصمیم کنفرانس عمومی یونسکو در نوزدهمین اجلاس آن در پاییز سال ۱۹۷۶ در خصوص تشکیل: «کمسیون بین‌المللی مطالعه درباره مسائل ارتباطات» و به‌ویژه تصویب اعلامیه مربوط به نقش

وسایل ارتباط جمعی در روابط بین‌المللی در اجلاسیه بعدی (بیستم) یونسکو در سال ۱۹۷۸، اشاره کرد. هرچند این اعلامیه با مخالفت کشورهای چون ایالات متحده و انگلستان مواجه شد و کار تصویب آن به درازا کشید، اما در نهایت به تصویب رسید و دکترین «جریان آزاد اطلاعات» که از حمایت غرب بهره‌مند بود، جای خود را به اصل «جریان آزاد و اشاعه گسترده‌تر و متعادل‌تر اطلاعات» داد، اما تا مدت‌ها هیچ چارچوبی برای این نظم نوین جهانی تنظیم نشده بود و در جریان اجلاس بیست و یکم یونسکو بود که گزارش کمیسیون بین‌المللی مطالعه درباره مسائل ارتباطات با نام «یک جهان و چندین صدا» که در ژانویه ۱۹۸۰ منتشر شده بود، به تصویب رسید و برای نخستین بار چارچوب کلی و مشخصی همراه با استدلال‌های توجیهی در زمینه نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات مشخص شد، اما کارشکنی‌های دولت‌های قوی همچنان ادامه داشت و انگلستان و ایالات متحده آمریکا به بهانه سیاسی بودن این گزارش، در جریان برگزاری بیست و دومین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو در پاییز ۱۹۸۳، تهدید به خروج از عضویت یونسکو کردند و یک‌سال بعد نیز این تهدید را عملی کرده و از یونسکو خارج شدند. *ملاحظات فرهنگی*

پس از خروج آمریکا و انگلستان از عضویت یونسکو، کوشش کشورهای جهان سوم برای برقراری نظم نوین اطلاعات و ارتباطات و تحقق اهداف مصوبه، به آهستگی و کندی ادامه یافت تا آن‌که با پایان یافتن مدیریت «محمد مختارامبو»، شخصیت معروف سنگالی بر این سازمان و جانشینی «فوریکو مایر» اسپانیایی، جو سیاسی حاکم بر یونسکو تغییر کرد و دو سال بعد، هم‌زمان با فرو ریختن دیوار برلین در پاییز ۱۹۸۹، در جریان برگزاری بیست و پنجمین اجلاسیه عمومی، به جای نظم جهانی اطلاعات و ارتباطات، یک «استراتژی نوین ارتباطی» بر مبنای آزادی اطلاعات

و جریان آزاد آن، تصویب و به اجرا گذاشته شد. براساس این استراتژی، فعالیت‌های سازمان یونسکو در زمینه اطلاعات و ارتباطات، بار دیگر مانند دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ بر آزادی اطلاعات و جریان آزاد اطلاعات استوار شد و به همین دلیل، در برنامه میان‌مدت پنج‌ساله یونسکو برای سال‌های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷ که در بیست و پنجمین اجلاس کنفرانس عمومی تصویب شد، تنها اشاره‌ای کلی به نظم نوین جهانی وجود داشت.

در راستای تلاش‌های یونسکو برای گسترش آزادی‌ها، سومین روز ماه می هر سال، «روز جهانی آزادی مطبوعات» اعلام شده و روز ۱۷ می هر سال نیز به‌عنوان «روز جهانی جامعه اطلاعات»، گرامی داشته می‌شود تا اندیشه‌های اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی ژنو در سال ۲۰۰۳ و تونس در سال ۲۰۰۵، برای ایجاد «جامعه اطلاعاتی مردم‌محور، فراگیر و توسعه‌گرا» بر مبنای حقوق بشر بنیادین، به جهانیان یادآوری شود.

یونسکو به‌منظور تقویت زیربناها و منابع انسانی ارتباطی کشورهای در حال توسعه، تخصص فنی و آموزشی ارائه می‌دهد و به تدوین طرح‌های رسانه‌ای ملی و منطقه‌ای به‌ویژه از طریق برنامه بین‌المللی برای توسعه ارتباطات (IPDC) کمک می‌کند و بیش از ۹۰ میلیون دلار را برای حدود ۱۰۰۰ طرح در ۱۳۹ کشور در حال توسعه، بسیج کرده است. این سازمان برای پرکردن شکاف دیجیتالی، به کشورهای در حال توسعه کمک می‌کند تا سیستم‌های انفورماتیک خود را راه‌اندازی کرده و دسترسی به جریان‌های جهانی اطلاعات را تضمین کنند. تأکید آن‌ها بر آموزش و ایجاد شبکه‌های رایانه‌ای برای برقراری پیوند بین مؤسسات علمی و فرهنگی و اتصال آن‌ها به شبکه جهانی اینترنت استوار است. فناوری‌های جدید اطلاعاتی و

ارتباطی ICT، با چند برابر کردن فرصت‌ها و امکانات برای تولید، انتشار و دریافت اطلاعات در مقیاسی بی‌سابقه، اصل جریان آزاد اندیشه‌ها را گسترش می‌دهند. یونسکو تلاش دارد اطمینان یابد که حداکثر افراد ممکن از این امکانات استفاده می‌کنند. از دیگر مسائلی که یونسکو به آن‌ها رسیدگی می‌کند، تأثیر اجتماعی و فرهنگی این فناوری‌ها و رویکردهای سیاسی بر مسائل حقوقی و اخلاقی مربوط به اینترنت است.

در آوریل سال ۲۰۰۶، دبیرکل، آغاز اتحاد جهانی برای فناوری‌ها و توسعه اطلاعات و ارتباطات را تصویب کرد. هدف از این اقدام، تسهیل و حمایت از ادغام ICT در فعالیتهای توسعه با تأمین تریبونی برای گفتگوهای آزاد و فراگیر با حضور تمامی عوامل ذی‌نفع و بخش‌های گوناگون در زمینه تعیین سیاست‌ها درباره نقش ICT در توسعه بود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

دلیل اهمیت بحث فناوری اطلاعات و ارتباطات و رسانه‌های جمعی برای سازمان ملل متحد، این است که این فناوری‌ها و رسانه‌های جمعی می‌توانند ابزاری نیرومند برای پرکردن شکاف موجود در زمینه توسعه و تسریع تلاش‌ها برای رسیدن به اهداف توسعه هزاره در زمینه مبارزه با فقر، گرسنگی، بیماری، بیسوادی، ویرانی محیط زیست و نابرابری جنسیتی فراهم کنند، زیرا بدون استفاده گسترده و نوآورانه از این فناوری‌ها، دستیابی به صلح جهانی غیرممکن است.

سازمان ملل متحد به‌عنوان مهم‌ترین سازمان بین‌المللی، امروزه نقش مهمی در ارتباطات بین‌المللی ایفا می‌کند که از ابعاد گوناگون قابل بررسی است و از جمله آن، ارتباط به‌وسیله تکنولوژی‌های جدید و رسانه‌ای است. در این راستا، سازمان ملل برای ایفای نقش خود، اقدام به تأسیس سازمان‌های گوناگون کرده که مهم‌ترین آن‌ها «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات (ITU)» است. در حقیقت آنچه که در ابتدای منشور ملل متحد آمده که: «ما مردم ملل متحد...» تا سال‌ها تحقق نیافت و این دولت‌ها بودند که در سازمان ملل نقش ایفا می‌کردند، به همین سبب، در سال‌های اخیر به‌خصوص از اوایل قرن بیست و یکم، سعی شده تا سازمان ملل به هدف اولیه خود بازگردد و تعاملی واقعی میان ملل جهان برقرار کند. سازمان ملل به مبادلات فرهنگی و علمی و ارتباطات به‌عنوان ابزارهای مؤثر در پیشبرد صلح و توسعه بین‌المللی می‌نگرد. هرچند که به‌طور خاص، یک «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات» وجود دارد، اما در حقیقت تمام سازمان‌ها و کارگزاری‌های سازمان ملل متحد در راستای گسترش ارتباطات بین‌المللی فعالیت می‌کنند. گسترش این ارتباطات، سبب هم‌گرایی فرهنگی و اتحاد تمدن‌ها و در نتیجه جلوگیری از جنگ‌ها و شکاف فرهنگ‌ها و منجر به ایجاد صلح میان تمام ملل خواهد شد.

منابع

۱. عزت‌زاده، مستوره، هاشمی، شهناز، «بررسی انواع نقش رسانه‌های اجتماعی بر روابط بین‌الملل و روابط عمومی اسلامی»: ۱۳۹۳.
۲. اخوان کاظمی، مسعود، «نظم نوین رسانه‌ای، ضرورتی در راستای گسترش صلح و امنیت جهانی»، نشریه رسانه، سال سیزدهم، ش چهارم.
۳. بختیاروند، مصطفی، «گوانسیون سازمان ملل متحد راجع به استفاده از ارتباطات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی».
۴. ساعد، نادر، «حق بر صلح عادلانه»، نشر مجمع جهانی صلح اسلامی، ۱۳۸۹.
۵. سایت اتحادیه بین‌المللی مخابرات (آی‌تی‌یو). [Http:// www.itu.int](http://www.itu.int)
۶. سومین کارگاه منطقه‌ای SG برای آفریقا با عنوان «چالش‌های استانداردسازی ITU-T برای کشورهای در حال توسعه که برای آفریقا به کار می‌روند.» (Livingstone، زامبیا، ۲۴-۲۳ فوریه ۲۰۱۵)
۷. شفيعی، نوذر، استادیار روابط بین‌الملل، «تکنولوژی ارتباطات، هویت و صلح»، فصل‌نامه مطالعات میان‌فرهنگی، سال نهم، ش ۲۱، ۱۳۹۲.
۸. دورهام، پیترز، نقش رسانه‌ها در صلح دنیای امروز و فردا، ترجمه محمدمهدی، لبینی، سال هشتم، شماره ۵۱، شهریور ۱۳۸۹.
۹. لرستانی‌نژاد، فروغ، ثمره، روح‌الله (۱۳۹۵)، «صلح جهانی و نقش سازمان‌های بین‌المللی»، راهنمای اصطلاحات و واژه رادیویی، تهران: سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، (براساس مفاهیم و تعاریف بین‌المللی ITU) بینش‌نو، ۱۳۸۹.
۱۰. رسالت رسانه‌ها در برقراری امنیت ملی، حصون، شمار ۱۹، ۱۳۸۸.

11. The International Dimensions of Cyber Space Law (UNESCO Pub

Yvon Henri,"Orbit/ Spectrum Allocation Procedures Registration on Mechanism",

12. Available at: [http:// www.itu.int/en/ITU-R/space/symposium](http://www.itu.int/en/ITU-R/space/symposium) Wroclaw.

Me Alfons A.E. NOLL, the Space Law Related Role, Activities and Contributions of the International Telecommunication Union (I.T.U) in the Last Decade of the 20th Century, Proceedings of the Third ECSL Colloquium:International Organizations and Space Law: Their Role and Contributions,Perugia, Italy, 6-7 May 1999 (Italy: ESA/ECSL Publications, 1999).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

